

Procedura wdrażania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w Zespole Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących w Jagarzewie

Podstawa prawna:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia **9 sierpnia 2017 r.** w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1591 ze zm);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia **16 sierpnia 2018 r.** zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2018 r. poz. 1647)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia **13 lutego 2019 r.** zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2019 poz. 323) – wchodzi w życie 01.09.2019 r.

I.

Definicja/zakres pomocy psychologiczno – pedagogicznej

Pomocy psychologiczno - pedagogicznej w szkole udzielają uczniom nauczyciele oraz specjaliści, w szczególności psychologzy, pedagogzy, logopedzi, doradcy zawodowi i terapeuci pedagogiczni. Pomoc ta jest **organizowana i udzielana we współpracy z:**

- rodzicami uczniów,
- poradniami psychologiczno - pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi,
- placówkami doskonalenia nauczycieli,
- innymi szkołami,
- organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

Pomoc psychologiczno - pedagogiczna udzielana w szkole polega na wspieraniu rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych

oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększenia efektywności pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów.

W szkole pomoc psychologiczno - pedagogiczna udzielana jest rodzicom i nauczycielom w formie porad, konsultacji, warsztatów i szkoleń.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana na wniosek:

- a) ucznia,
- b) rodziców ucznia,
- c) nauczyciela, wychowawcy, specjalisty prowadzącego z uczniem zajęcia,
- d) poradni psychologiczno-pedagogicznej,
- e) pracownika socjalnego,
- f) asystenta rodziny,
- g) kuratora sądowego.

II.

Istota pomocy - specjalne potrzeby edukacyjne

1. Istotą pomocy psychologiczno – pedagogicznej udzielanej uczniom jest:
 - rozpoznawanie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia;
 - rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia;
 - rozpoznawanie czynników środowiskowych wpływających na funkcjonowanie ucznia w przedszkolu, szkole i placówce, w celu wspierania jego potencjału rozwojowego i stwarzania warunków do jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu przedszkola, szkoły i placówki oraz w środowisku społecznym.

UCZNIOWIE O SPECJALNYCH POTRZEBACH EDUKACYJNYCH				
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	NIEDOSTOSOWANIE SPOŁECZNE	SZCZEGÓLNE UZDOLNIENIA	SPECYFICZNE TRUDNOŚCI W UCZENIU SIĘ	CHOROBA PRZEWLEKŁA
Uczniowie niesłyszący, słabosłyszący	Zagrożenie niedostosowaniem społecznym		Niepowodzenia edukacyjne	Sytuacje kryzysowe lub traumatyczne
Uczniowie niewidomi, słabowidzący	Zaburzenia zachowania i emocji		Deficyty kompetencji językowych i zaburzenia sprawności językowych	Zaniedbania środowiskowe związane z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, spędzaniem wolnego czasu i kontaktami środowiskowymi
Niepełnosprawność ruchowa, w tym z afazją				Trudności adaptacyjne związane z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem ucznia za granicą
Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim				
Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym i znacznym				
Autyzm, w tym zespół Aspergera				
Niepełnosprawności sprzężone				

*Szczegółowa charakterystyka w/w potrzeb edukacyjnych znajduje się w **załączniku nr 1**.*

III.

Formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Korzystanie z pomocy psychologiczno - pedagogicznej w szkole jest dobrowolne i nieodpłatne. Udzielana jest ona uczniom przede wszystkim **w trakcie bieżącej pracy z nimi**. Udzielają jej nauczyciele oraz specjaliści, a w szczególności: psychologdy, pedagodzy, logopedzi, doradcy zawodowi i terapeuci pedagogiczni.

Wykaz innych form pomocy psychologiczno – pedagogicznej:

- klasy terapeutyczne,
- zajęcia rozwijające uzdolnienia,
- zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się,
- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze,
- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne,
- zajęcia logopedyczne,
- zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno – społeczne,
- inne zajęcia o charakterze terapeutycznym,
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,
- zindywidualizowana ścieżka kształcenia,
- porady, konsultacje, warsztaty i szkolenia,
- porady, konsultacje, warsztaty i szkolenia dla rodziców i nauczycieli.

*Szczegółowe omówienie w **załączniku nr 2**.*

IV.

Udzielanie pomocy - algorytm działania

W przypadku ucznia posiadającego opinię/orzeczenie

1. Każdorazowo po wpłynięciu do szkoły opinii wydanej przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w sekretariacie wykonuje się jedną kopię oryginalnego dokumentu, nadaje jej numer oraz umieszcza w odpowiednim segregatorze opisanym „OPINIE I ORZECZENIA”. **W szkole przechowywana jest kopia opinii, a oryginał jest zwracany rodzicowi, natomiast w przypadku orzeczenia w szkole przechowywany jest oryginał tego dokumentu.**
2. Na dostarczonym przez rodziców (opiekunów prawnych) lub pełnoletniego ucznia dokumencie obowiązkowo wpisuje się klauzulę – zgodę na przetwarzanie informacji o uczniu posiadającym opinię/orzeczenie – diagnozy poradni psychologiczno – pedagogicznej przez zespół nauczycieli uczących w danej klasie.
3. Sekretariat w ciągu dwóch dni informuje wychowawcę, jako osobę odpowiedzialną za planowanie i koordynowanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej, o wpłynięciu nowej opinii/orzeczenia, a ten również najpóźniej do dwóch dni przekazuje tę informację wszystkim nauczycielom wchodzącym w skład zespołu nauczycielskiego klasy, do której uczęszcza uczeń.
4. Nauczyciele, po otrzymaniu takiej informacji zapoznają się z nową opinią/orzeczeniem (poświadczają ten fakt swoim podpisem na specjalnie przygotowanej do tego celu karcie dopiętej do w/w dokumentu - **załącznik nr 3**).
5. Wszystkie opinie i orzeczenia znajdują się wyłącznie w gabinecie pedagoga szkolnego w teście pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla ucznia i nie mogą być wynoszone przez nauczycieli do innych pomieszczeń. W przypadku konieczności ponownego zapoznania się nauczyciela z zawartymi w tym dokumencie informacjami udostępniany jest on wyłącznie przez pedagoga szkolnego.

Osobą, do której należy planowanie, monitorowanie, koordynowanie oraz dokumentowanie udzielania uczniowi pomocy psychologiczno – pedagogicznej - we współpracy z nauczycielami i specjalistami - jest wychowawca klasy i pedagog szkolny. Dyrektor może jednak wskazać inną osobę, która będzie wykonywała powyższe zadania.

W przypadku ucznia nie posiadającego opinii/orzeczenia

Uczeń może sam wyrazić potrzebę korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez zgłoszenie wychowawcy, innemu nauczycielowi.

Potrzebę objęcia ucznia pomocą psychologiczno – pedagogiczną **rodzic lub nauczyciel specjalista albo wychowawca**, zgłasza dyrektorowi szkoły **przez złożenie w sekretariacie pisemnego wniosku z uzasadnieniem**.

W przypadku ucznia posiadającego opinię lub orzeczenie z poradni psychologiczno – pedagogicznej pomoc psychologiczno - pedagogiczna jest udzielana bez składania wniosku. Fakt dostarczenia do szkoły opinii/orzeczenia jest równoznaczny ze zgodą na objęcie dziecka pomocą.

WDROŻENIE POMOCY PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNEJ

Każdy uczeń szkoły ma prawo być objęty działaniami pedagogicznymi i psychologicznymi, mającymi na celu rozpoznanie jego możliwości psychofizycznych, w tym szczególnych uzdolnień, indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz zaspokojenia tych potrzeb.

Nauczyciel – wychowawca prowadzi arkusz obserwacyjny – **załącznik nr 4**, który ma pomóc nauczycielowi w określeniu mocnych stron ucznia, jego predyspozycji i zainteresowań w kontekście podejmowania przyszłych decyzji zawodowych, ma służyć określeniu obszarów wymagających wsparcia ze strony nauczycieli, pedagoga szkolnego, doradcy zawodowego, rodziców lub opiekunów.

Wychowawca informuje innych nauczycieli, w tym pedagoga o udzielanej pomocy psychologiczno – pedagogicznej, podczas bieżącej pracy z uczniem. **Jeśli uzna, że istnieje konieczność zorganizowania dodatkowych form pomocy psychologiczno pedagogicznej, składa wnioski z uzasadnieniem do dyrektora szkoły – załącznik nr 5.**

Z wnioskiem do dyrektora szkoły o udzielenie pomocy psychologiczno – pedagogicznej mogą wystąpić rodzice/opiekunowie prawni – **załącznik nr 6** lub instytucje – **załącznik nr 7.**

Dyrektor szkoły ustala formy udzielania tej pomocy, okres jej udzielania oraz wymiar godzin, o czym informuje wnioskodawcę - **załącznik nr 8.**

Dyrektor szkoły, poprzez wychowawcę klasy informuje rodzica o potrzebie objęcia ucznia pomocą psychologiczno – pedagogiczną oraz o ewentualnych zaplanowanych formach pomocy za pośrednictwem karty informacyjnej (niezwłocznie lub do 30 września).

Rodzic, wyraża lub nie wyraża zgody na pomoc psychologiczno – pedagogiczną, pisemnie na ww. karcie informacyjnej. Karta informacyjna przechowywana jest w teczce ucznia.

Pedagog szkolny prowadzi ewidencję uczniów objętych pomocą psychologiczno – pedagogiczną szkole.

Pedagog, w oparciu o ewidencję sporządzoną przez wychowawców, prowadzi rejestr wszystkich uczniów w szkole, którym udzielana jest pomoc psychologiczno – pedagogiczna.

Nauczyciele prowadzący dodatkowe zajęcia w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej zobowiązani są przynajmniej raz w ciągu roku szkolnego (do 31 marca) złożyć wychowawcy informacje na temat efektywności udzielanej przez nich pomocy psychologiczno – pedagogicznej i frekwencji ucznia na zajęciach. Wychowawcy przekazują te informacje do pedagoga, który przechowuje je w teczce każdego dziecka.

Nauczyciele i specjaliści rozpoznają indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz indywidualne możliwości psychofizyczne uczniów. **Określają** ich mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia. **Rozpoznają** również przyczyny edukacyjnych niepowodzeń lub trudności w funkcjonowaniu, w tym bariery i ograniczenia utrudniające uczniowi funkcjonowanie i uczestnictwo w życiu szkoły. **Podejmują** również działania sprzyjające rozwojowi kompetencji oraz potencjału uczniów w celu podnoszenia efektywności uczenia się i poprawy ich funkcjonowania. W działaniach tych współpracują, zarówno w procesie diagnostycznym jak i postdiagnostycznym, z poradnią psychologiczno – pedagogiczną.

Nauczyciele i specjaliści w szkole prowadzą w szczególności:

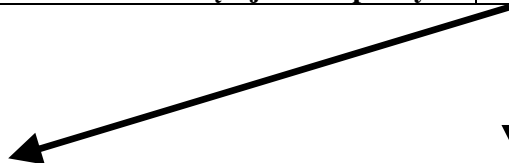
- ❖ obserwację pedagogiczną, w trakcie bieżącej pracy z uczniami mającą na celu rozpoznanie u nich:
 - **trudności w uczeniu się** – deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych oraz ryzyka wystąpienia trudności w uczeniu się, a także potencjału ucznia i jego zainteresowań,
 - **szczególnych uzdolnień,**
- ❖ wspomaganie uczniów **w wyborze kierunku kształcenia i zawodu** w trakcie bieżącej z nimi pracy.

**NAUCZYCIEL LUB SPECJALISTA STWIERDZAJĄ, ŻE UCZEŃ WYMAGA
POMOCY PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNEJ
(potrzeby rozwojowe lub edukacyjne)**

**Niezwłoczne udzielenie uczniowi tej
pomocy w trakcie bieżącej z nim pracy**

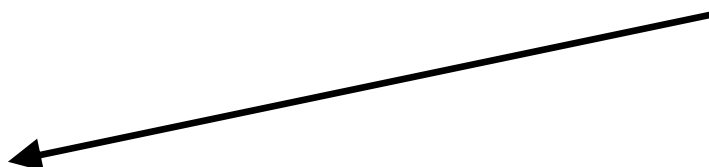
**Przekazanie o takiej potrzebie informacji
wychowawcy klasy**

**Wychowawca informuje
innych nauczycieli
lub specjalistów o potrzebie
objęcia ucznia pomocą
psychologiczno –
pedagogiczną w trakcie ich
bieżącej pracy z uczniem**

**W razie potrzeby
wychowawca we
współpracy z nauczycielami
lub specjalistami planuje
i koordynuje pomoc
psychologiczno –
pedagogiczną w ramach
zintegrowanych działań
nauczycieli i specjalistów
oraz bieżącej pracy
z uczniem**

**Wychowawca stwierdza,
że konieczne jest objęcie ucznia
dodatkową pomocą
psychologiczno – pedagogiczną
w jednej (lub kilku) z form
wymienionych
w rozporządzeniu –
wychowawca przekazuje taką
informację dyrektorowi**

**Dyrektor ustala: formy pomocy,
okres trwania oraz wymiar
godzin, w których będą
realizowane**

**Dyrektor przekazuje
niezwłocznie, w formie pisemnej,
rodzicowi ucznia informację
o ustalonych formach pomocy,
okresie udzielania
oraz wymiarze godzin**

Planując udzielanie uczniowi pomocy psychologiczno – pedagogicznej wychowawca klasy oraz nauczyciele i specjaliści współpracują z rodzicami ucznia, a także – **w zależności od potrzeb** – z innymi osobami, poradniami lub organizacjami wymienionymi w rozporządzeniu.

ORZECZENIA I OPINIE Z PORADNI A POMOC PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNA

- ❖ przy planowaniu pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania lub opinię poradni psychologiczno - pedagogicznej należy uwzględnić zalecenia zawarte w tych dokumentach;
- ❖ planowanie i koordynowanie udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej uczniowi **posiadającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego**, w tym ustalanie: form udzielania pomocy, okresu ich udzielania, wymiaru godzin, w którym poszczególne formy będą realizowane, **jest zadaniem zespołu nauczycieli i specjalistów pracujących z uczniem.**
- ❖ Zespół **opracowuje Indywidualny Program Edukacyjno – Terapeutyczny (IPET – wzór stanowi *załącznik nr 9*)** po dokonaniu, co najmniej dwa razy w roku szkolnym, **wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia** - wzór stanowi ***załącznik nr 10*** - (każdorazowo, gdy jest dokonywana, powinna być dołączona do IPET np. z początkiem roku i po I semestrze, z końcem roku szkolnego), uwzględniając między innymi diagnozę i wnioski sformułowane na jej podstawie (§ 6 ust. 4 Rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych z dnia 9 sierpnia 2017r. Dz. U. z 2017r. poz. 1578). Ocena ta zawierać powinna indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne, mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia ucznia, przyczyny niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia, w tym bariery i ograniczenia utrudniające funkcjonowanie i uczestnictwo ucznia w życiu szkolnym w zależności od potrzeb, zakres i charakter wsparcia oraz zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego jest podstawą opracowania **Indywidualnego Programu Edukacyjno – Terapeutycznego (IPET). Wielospecjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania ucznia** dołącza się do programu przed jego opracowaniem lub modyfikacją. Nauczyciele sporządzają jednocześnie kartę pomocniczą określającą zakres dostosowań, form i metod pracy w obrębie poszczególnych przedmiotów – ***załącznik nr 11***. W każdym okresie wychowawca ucznia, wspólnie z nauczycielami dokonuje **oceny efektywności udzielanej pomocy psychologiczno – pedagogicznej - *załącznik nr 12***.

Dyrektor szkoły może wystąpić do publicznej poradni psychologiczno – pedagogicznej z wnioskiem o przeprowadzenie diagnozy i wskazanie sposobu rozwiązania problemu ucznia, u którego – mimo udzielanej w szkole pomocy psychologiczno – pedagogicznej, nie nastąpiła poprawa funkcjonowania.

Wniosek taki powinien zawierać informacje o:

- rozpoznanych indywidualnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, możliwościach psychofizycznych ucznia oraz potencjale rozwojowym ucznia;
- występujących trudnościach w funkcjonowaniu ucznia w przedszkolu, szkole i placówce lub szczególnych uzdolnieniach ucznia;
- działaniach podjętych przez nauczycieli i specjalistów w celu poprawy funkcjonowania ucznia w szkole, formach udzielonej mu pomocy psychologiczno – pedagogicznej, okresie ich udzielania oraz efektach podjętych działań i udzielanej pomocy;
- wnioskach nauczycieli, i specjalistów udzielających pomocy psychologiczno – pedagogicznej uczniowi w szkole w formach, o których mowa w rozporządzeniu, dotyczących dalszych działań mających na celu poprawę jego funkcjonowania.

Wystąpienie przez dyrektora z takim wnioskiem wymaga zgody rodzica ucznia.

V.

Dokumentowanie

udzielania pomocy psychologiczno - pedagogicznej uczniowi

Nauczyciele oraz specjaliści udzielający uczniowi pomocy psychologiczno – pedagogicznej prowadzą dokumentację w dzienniku zajęć.

Dokumentacja ta, to dziennik zajęć, w którym odnotowuje się obecność uczniów na zajęciach do którego wpisuje się:

- nazwiska i imiona uczniów w porządku alfabetycznym, oraz oddział, do którego uczęszczają;
- adresy poczty elektronicznej rodziców i numery ich telefonów, jeżeli je posiadają;
- indywidualny program pracy z uczniem, a w przypadku zajęć grupowych – program pracy grupy;
- tygodniowy rozkład zajęć;
- daty i czas trwania oraz tematy przeprowadzonych zajęć;

- ocenę postępów i wnioski dotyczące dalszej pracy z uczniem;
- odnotowuje się obecność uczniów na zajęciach.

Ponadto **szkoła gromadzi w indywidualnej teczce**, dla każdego ucznia – objętego odpowiednio kształceniem specjalnym, zajęciami rewalidacyjno – wychowawczymi lub pomocą psychologiczno – pedagogiczną – dokumentację badań i czynności uzupełniających prowadzonych **w szczególności przez pedagoga**, psychologa, logopedę, doradcę zawodowego, terapeutę pedagogicznego, lekarza oraz innego specjalistę, wychowawcę, a także indywidualne programy edukacyjno – terapeutyczne.

Indywidualne teczki prowadzi i przechowuje dla poszczególnych uczniów pedagog szkolny.

VI.

Specjaliści

Pomocy psychologiczno – pedagogicznej mają udzielać uczniom nauczyciele oraz specjaliści: psycholog, pedagog, logopeda, doradca zawodowy i terapeuta pedagogiczny .

Określone przez ustawodawcę zadania specjalistów znajdują się w **załączniku nr 13**.

Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Uczeń z niepełnosprawnością, to **uczeń z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego**, który z uwagi na zaburzenia i odchylenia rozwojowe o zróżnicowanej etiologii, wymaga zastosowania specjalnej organizacji procesu edukacyjnego w zakresie: organizacji warunków technicznych, metod i środków stosowanych w procesie dydaktycznym, kształtowania relacji społecznych, współpracy ze środowiskiem rodzinnym.

Do **uczniów niepełnosprawnych** należy zaliczyć: uczniów niewidomych, słabo widzących, niesłyszących, słabo słyszących, z niepełnosprawnością ruchową (w tym z afazją i mózgowym porażeniem dziecięcym), z autyzmem (w tym z zespołem Aspergera), z upośledzeniem umysłowym (w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym), z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Niedostosowanie społeczne, zagrożenie niedostosowaniem społecznym

Dzieci i młodzież niedostosowane społecznie pozostają w wyraźnej opozycji do wartości społecznych oraz norm obyczajowych, moralnych i prawnych, a skutkiem ich zachowań jest szeroko rozumiana destrukcja istniejącego ładu społecznego. Dla dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem charakterystyczne są powtarzające się i utrwalone wzorce zachowań dysocjalnych, agresywnych lub buntowniczych, które mogą doprowadzić do przekroczeń norm społecznych i oczekiwań dla danego wieku.

Zaburzenia zachowania i emocji

Grupa rozpoznań diagnostycznych, które wiążą się agresją, autoagresją, zachowaniami buntowniczymi, impulsywnością, negatywizmem, tendencją do przekraczania norm społecznych, trudnościami w relacjach społecznych, niestabilnością emocjonalną, nierzadko podwyższonym poziomem lęku lub/i objawami depresyjnymi.

Szczególne uzdolnienia

Przejawianie możliwości zaawansowanych dokonań w dziedzinie umysłowej, twórczej, artystycznej, w zakresie zdolności przywódczych czy poszczególnych przedmiotów nauczania.

Specyficzne trudności w uczeniu się

Zgodnie z zapisem zawartym w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, przez specyficzne trudności w uczeniu się, należy rozumieć: *trudności w uczeniu się odnoszące się do uczniów w normie intelektualnej, którzy mają trudności w przyswajaniu treści nauczania, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania percepcyjno-motorycznego i poznawczego, nieuwarunkowane schorzeniami neurologicznymi. W szczególności chodzi tu o dysleksję, dysgrafię, dysortografię i dyskalkulię.*

Niepowodzenia edukacyjne

Wyraźne rozbieżności między celami edukacji a osiągnięciami szkolnymi uczniów oraz kształtowanie się negatywnego stosunku wobec wymagań szkoły. Inaczej (J. Konopnicki), to stan, w jakim znalazło się dziecko na skutek niemożności sprostania wymaganiom szkoły.

Przejawy najbardziej ewidentne: drugoroczność, wieloroczność, wypadnięcie z systemu.

Deficyty kompetencji językowych i zaburzenia sprawności językowych

Grupa ekspresji językowej - dzieci, które słyszą i rozumieją mowę, jednak nie mogą jej używać i do ekspresji potrzebują alternatywnych form języka. Do tej grupy należeć mogą osoby z normą intelektualną, ale i z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z mózgowym porażeniem dziecięcym, z autyzmem, z całkowitą afazją ruchową wrodzoną lub nabytą np. w konsekwencji wypadku.

Grupa języka alternatywnego - dzieci mają problem zarówno z rozumieniem mowy jak też z językową ekspresją werbalną. W celu porozumiewania się z nimi językowo, trzeba ustanowić język alternatywny: formę komunikacji, dzięki której nauczą się rozumieć przekaz innych i na bazie tej umiejętności same zaczną jej używać. Szczególnymi przedstawicielami tej grupy są niesłyszący, jednak dla nich opracowano odrębne metody. Tu mówimy raczej o osobach, u których sam zmysł słuchu działa prawidłowo, a zaburzenia rozumienia spowodowane są innymi czynnikami. Dotyczy to osób z autyzmem, z zaburzeniami przetwarzania słuchowego, jak np. w afazji sensorycznej, w głębszym upośledzeniu umysłowym. W tej grupie są też uczniowie niesłyszący z niepełnosprawnością ruchową, którzy nie mogą korzystać z tradycyjnych metod surdopedagogiki. Grupa wsparcia językowego - są w niej dzieci i młodzież, które rozumieją mowę i podejmują próby mówienia, jednak przekaz werbalny nie jest zrozumiały i adekwatny do potrzeb

oraz możliwości poznawczych i społecznych. Dla nich język alternatywny ma stanowić uzupełnienie lub wsparcie języka mówionego. Dla tych, którzy wciąż uczą się mowy i języka (mają zajęcia logopedyczne polegające na wywoływaniu i korygowaniu głosek, sylab, słów, zdań), ma stać się rusztowaniem dla tej umiejętności, ułatwić i udrożnić naukę.

Inny podział zaburzeń komunikacji językowej: zaburzenia języka: zaburzenia składni, trudności w opanowaniu form gramatycznych, trudności z organizacją tekstu, kłopoty z nabywaniem nowego słownictwa, trudności w używaniu zwrotów adekwatnych do sytuacji, nieumiejętność spójnego wypowiadania się; zaburzenia mowy dotyczące: artykulacji (np. nieprawidłowe wymawianie głosek), fonacji (np. mówienie z dużym wysiłkiem, mówienie bardzo głośne), płynności mowy (np. jąkanie).

Choroba przewlekła

Za chorobę przewlekłą uznaje się takie zaburzenia i odchylenia od normy, które posiadają jedną lub więcej z następujących cech charakterystycznych: są trwałe, spowodowane są przez nieodwracalne zmiany patologiczne, wymagają specjalnego postępowania rehabilitacyjnego, wymagają długotrwałego leczenia, długiego nadzoru, obserwacji czy opieki .

Zdiagnozowanie przez lekarza przewlekłej choroby nie oznacza automatycznie potrzeby stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy wobec tego dziecka, ale wskazuje głównie na jego specjalne potrzeby medyczne. Choroby przewlekłe, to między innymi: astma, hemofilia, padaczka, depresja, schizofrenia, zaburzenia psychotyczne, zaburzenia tikowe, zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja), cukrzyca.

Sytuacja traumatyczna

Stan psychiczny lub fizyczny wywołany działaniem realnie zagrażających zdrowiu i życiu czynników zewnętrznych (przyroda, ludzie), prowadzący często do głębokich i długo utrzymujących się zmian w funkcjonowaniu człowieka. Zmiany te wyrażają się w zaburzeniach somatycznych i psychicznych.

Sytuacja kryzysowa

Zbieg zdarzeń, okoliczności i zachowań, które zakłócają normalny tryb funkcjonowania człowieka. Sytuacja kryzysowa może być spowodowana jednym zdarzeniem traumatycznym bądź ujawnić się jako konsekwencje długotrwałych minikryzysów (zaniedbań, konfliktów) w sferze wychowawczej, edukacyjnej, psychologicznej, ekonomicznej, organizacyjnej.

Trudności adaptacyjne

Rodzaj subiektywnego dyskomfortu psychicznego i zaburzeń emocjonalnych, które przeszkadzają w codziennym funkcjonowaniu. Zaburzenia adaptacyjne pojawiają się wskutek znaczących zmian życiowych.

Klasy terapeutyczne

Dla kogo organizowane: uczniowie wymagający dostosowania organizacji i procesu nauczania oraz długotrwałej pomocy specjalistycznej z uwagi na trudności w funkcjonowaniu w szkole lub oddziale wynikające z zaburzeń rozwojowych lub ze stanu zdrowia.

Na jakiej podstawie: opinia PPP, z której wynika potrzeba objęcia ucznia pomocą w tej formie.

Prowadzący: nauczyciele właściwych zajęć edukacyjnych.

Ilość uczestników: do 15 uczniów.

Czas trwania pojedynczej jednostki: nauczanie jest prowadzone według realizowanych w danej szkole programów nauczania, z dostosowaniem metod i form ich realizacji do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów.

Czas trwania nauki ucznia w klasie: do czasu złagodzenia albo wyeliminowania trudności w funkcjonowaniu ucznia, stanowiących powód objęcia go pomocą w tej formie.

Zajęcia rozwijające uzdolnienia

Dla kogo organizowane: uczniowie szczególnie uzdolnieni.

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą pomocy.

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć .

Ilekczo jest mowa o „kwalifikacjach odpowiednich do rodzaju zajęć”, należy odwołać się do rozporządzenia MEN z dnia 13 lutego z dnia 1 marca 2019r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli

Ilość uczestników: do 8 uczniów.

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut.

Zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się

Dla kogo organizowane: dla uczniów w celu podnoszenia efektywności uczenia się.

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia uczniów taką formą pomocy.

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć

Ilość uczestników: nie określono

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut.

Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze

Dla kogo organizowane: uczniowie mający trudności w nauce w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego.

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą pomocy.

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć.

Ilość uczestników: do 8 uczniów.

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut.

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne

Dla kogo organizowane: uczniowie z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, w tym specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą pomocy.

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć .

Ilość uczestników: do 5 uczniów.

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut.

Zajęcia logopedyczne

Dla kogo organizowane: uczniowie z deficytami kompetencji i zaburzeniami sprawności językowych. **Na jakiej podstawie:** rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą pomocy. **Prowadzący:** nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć. **Ilość uczestników:** do 4 uczniów.

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut.

Zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno - społeczne

Dla kogo organizowane: uczniowie przejawiający trudności w funkcjonowaniu społecznym.

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą

pomocy. **Prowadzący:** nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju prowadzonych zajęć.

Ilość uczestników: do 10 uczniów, jeśli jest to uzasadnione potrzebami uczniów może być powyżej.

Inne zajęcia o charakterze terapeutycznym

Dla kogo organizowane: uczniowie z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, mający problemy w funkcjonowaniu w szkole oraz z aktywnym i pełnym uczestnictwem w jej życiu.

Na jakiej podstawie: rozpoznanie indywidualnej potrzeby objęcia ucznia taką formą pomocy.

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju prowadzonych zajęć.

Ilość uczestników: do 10 uczniów.

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut.

Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu

Dla kogo organizowane: uczniowie szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych - są to zajęcia uzupełniające działania szkoły w zakresie doradztwa zawodowego.

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut.

Zajęcia: rozwijające uzdolnienia, rozwijające umiejętność uczenia się, dydaktyczno - wyrównawcze, korekcyjno - kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno - społeczne, inne o charakterze terapeutycznym, związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu należy prowadzić **przy wykorzystaniu aktywizujących metod pracy.**

Dopuszcza się ich prowadzenie **w czasie dłuższym lub krótszym niż 45 minut**, z zachowaniem ustalonego dla ucznia łącznego tygodniowego czasu tych zajęć, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami ucznia.

Zindywidualizowana ścieżka kształcenia

Obejmuje wszystkie zajęcia edukacyjne, które są realizowane:

- wspólnie z oddziałem szkolnym oraz
- indywidualnie z uczniem

Dla kogo organizowane: uczniowie, którzy mogą uczęszczać do szkoły, ale ze względu na trudności w funkcjonowaniu wynikające w szczególności ze stanu zdrowia, nie mogą realizować wszystkich zajęć edukacyjnych wspólnie z oddziałem szkolnym i wymagają dostosowania organizacji i procesu nauczania do ich specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Na jakiej podstawie: opinia publicznej poradni, z której wynika potrzeba objęcia ucznia pomocą w tej formie.

Do wniosku o wydanie opinii należy dołączyć uzasadniającą go dokumentację, określającą w szczególności:

- trudności w funkcjonowaniu ucznia w szkole;
- wpływ przebiegu choroby - o ile uczeń ma być objęty zindywidualizowaną ścieżką ze względu na stan zdrowia - na funkcjonowanie ucznia w szkole oraz ograniczenia w zakresie jego udziału w zajęciach edukacyjnych wspólnie z oddziałem szkolnym;
- opinię nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, o funkcjonowaniu ucznia w szkole.

Przed wydaniem opinii, obowiązkiem poradni jest przeprowadzenie analizy funkcjonowania ucznia z uwzględnieniem efektów udzielanej mu dotychczas przez szkołę pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Analiza ta dokonywana jest we współpracy ze szkołą i rodzicami ucznia (lub uczniem, o ile jest pełnoletni).

Opinia uzyskana z poradni powinna zawierać w szczególności:

- zakres, w jakim uczeń nie może brać udziału w zajęciach edukacyjnych wspólnie z oddziałem szkolnym;
- okres objęcia ucznia zindywidualizowaną ścieżką (nie dłuższy niż rok szkolny);
- działania jakie powinny być podjęte w celu usunięcia barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu szkoły.

Prowadzący: nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju zajęć.

Ilość uczestników: 1 .

Czas trwania pojedynczej jednostki: 45 minut.

Tygodniowy wymiar godzin realizowanych indywidualnie z uczniem: na wniosek rodziców ucznia (ucznia, o ile jest pełnoletni) ustala go – z uwzględnieniem opinii poradni psychologiczno – pedagogicznej – dyrektor, biorąc pod uwagę konieczność realizacji przez ucznia podstawy programowej.

Podczas realizacji zindywidualizowanej ścieżki, należy dostosować metody i formy realizacji programu nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia i do jego możliwości psychofizycznych. Szczególnie należy uwzględnić potrzeby ucznia wynikające z jego stanu zdrowia.

Indywidualnej ścieżki nie organizuje się dla uczniów objętych kształceniem specjalnym lub indywidualnym nauczaniem.

Porady, konsultacje, warsztaty i szkolenia

Te formy pomocy prowadzą nauczyciele i specjaliści.

Zapoznałem/zapoznałam się z treścią opinii

imię i nazwisko ucznia.....

z dnia..... **i zobowiązuję się do bezwzględnego przestrzegania:**

- wskazań dotyczących pracy z dzieckiem, adresowanych do nauczycieli;
- współpracy z rodzicami w związku ze wskazaniami do pracy z dzieckiem adresowanymi do rodziców;
- zorganizowania form pomocy psychologiczno - pedagogicznej wskazanych w opinii.
-

Lp.	Nazwisko i imię nauczyciela	Nauczany przedmiot	Data	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				

ARKUSZ OBSERWACYJNY
DLA NAUCZYCIELA / WYCHOWAWCY / OPIEKUNA ¹

Data obserwacji

Imię i nazwisko ucznia:

Klasa:

Proszę zaznaczyć swoje odpowiedzi znakiem **X** w tabeli

PREDSYPOZYCJE TEMPERAMENTALNE			
Która grupa poniżej podanych określeń najlepiej opisuje ucznia:			
Stwierdzenia	nie/ raczej nie	trudno powiedzieć	tak/ raczej tak
Umiejący poszukiwać i analizować informacje, opanowany, ostrożny, zrównoważony, raczej powolny			
Potrafiący słuchać innych, kreatywny, wrażliwy, przeczułony, czasami za bardzo przejmujący się różnymi sprawami			
Posiadający dużą energię w działaniu, towarzyski, optymistyczny, dla którego pieniądze i dobra materialne mają duże znaczenie.			
Jest raczej impulsywny, wybuchowy, lubi kiedy dużo się dzieje, skłonny do buntu, chaotyczny			
KOMPETENCJE PSYCHOSPOŁECZNE			
Stwierdzenia	nie/ raczej nie	trudno powiedzieć	tak/ raczej tak
Ma bardzo dobre lub dobre relacje z rówieśnikami			
Jest przedsiębiorczy, potrafi wykorzystać pojawiające się szanse			
Potrafi rozwiązywać konflikty w sposób konstruktywny, nie agresywny			
Przestrzega norm i obowiązujących zasad			
Jest konsekwentny w działaniu i dąży do realizacji			

¹ Arkusz ma pomóc w określeniu mocnych stron ucznia, jego predyspozycji i zainteresowań w kontekście podejmowania przyszłych decyzji zawodowych. Może także służyć określeniu obszarów wymagających wsparcia ze strony nauczyciela, pedagoga szkolnego, psychologa, doradcy zawodowego, rodziców lub opiekunów.

wyznaczonych celów			
Jest aktywny - w miarę swoich możliwości uczestniczy we wspólnych działaniach w szkole			
Jest przygotowany do zajęć, systematycznie pracuje			
Potrafi jasno wyrażać swoje zdanie i bronić go			
WIARA W SIEBIE			
Stwierdzenia	nie/ raczej nie	trudno powiedzieć	tak/ raczej tak
Wierzy w siebie			
Bierze na siebie zadania, z którymi wie, że sobie poradzi			
Nie obciąża odpowiedzialnością innych za swoje niepowodzenia			
RADZENIE SOBIE ZE STRESEM I TRUDNYMI SYTUACJAMI			
Stwierdzenia	nie/ raczej nie	trudno powiedzieć	tak/ raczej tak
Mimo stresu potrafi działać skutecznie			
Nie denerwuje się w trudnych lub stresujących sytuacjach			
Szuka porady u innych, co zrobić w trudnej sytuacji			
Potrafi poprosić o pomoc			
Nie rezygnuje łatwo z prób poradzenia sobie			
ZAINTERESOWANIA			
Stwierdzenia	nie/ raczej nie	trudno powiedzieć	tak/ raczej tak
Ma sprecyzowane zainteresowania			
Bierze udział w konkursach przedmiotowych, olimpiadach, zawodach sportowych (zgodnie ze swoimi predyspozycjami i uzdolnieniami)			
Posiada zainteresowania i pasje pozaszkolne			
Rozwija swoje hobby, zainteresowania			
INNE INFORMACJE DOT. UCZNIĄ			
Stwierdzenia	nie/	trudno	tak/

	raczej nie	powiedzieć	raczej tak
Ma problemy ze zdrowiem			
Jest niepełnosparwny			
Ma problemy z samodzielnym poruszaniem się			
Ma problemy z akceptacją zasad i przestrzeganiem norm			
Zachowuje się agresywnie			
Jest zagrożony niedostosowaniem społecznym			
Inne:			
DODATKOWE INFORMACJE O UCZNIU²			
Mocne strony ucznia			
Preferowane przedmioty			
Zainteresowania pozaszkolne			

² Nauczyciel / Wychowawca / Opiekun może wpisać dodatkowe informacje, nie uwzględnione w arkuszu, które mogą okazać się przydatne w pracy z uczniem

Obszary rozwoju wymagające wsparcia	
Kierunki pracy z uczniem	
Inne uwagi	

Podpis osoby wypełniającej arkusz:

Jagarzewo, dnia

WNIOSEK O UDZIELENIE POMOCY PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNEJ

Dyrektor

Zespołu Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących

w Jagarzewie

WNIOSEK WYCHOWAWCY KLASOWEGO

o objęcie pomocą psychologiczno - pedagogiczną :

1. Imię i nazwisko ucznia/uczennicy:
2. Klasa:
3. Imię i nazwisko rodzica/prawnego opiekuna :
4. Imię i nazwisko wychowawcy:
5. Potrzeba objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną wynika z (*podkreślić właściwe*):
 - niepełnosprawności;
 - niedostosowania społecznego;
 - zagrożenia niedostosowaniem społecznym;
 - zaburzeń zachowania lub emocji;
 - szczególnych uzdolnień;
 - specyficznych trudności w uczeniu się;
 - deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych;
 - choroby przewlekłej;
 - sytuacji kryzysowej lub traumatycznej;
 - niepowodzeń edukacyjnych;
 - zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi;
 - trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

6. Proszę o objęcie ucznia pomocą psychologiczno - pedagogiczną w formie*:

- zajęć dydaktyczno – wyrównawczych
- zajęć rozwijających uzdolnienia
- zajęć rozwijających umiejętności uczenia się
- zajęć specjalistycznych:

- korekcyjno - kompensacyjnych,

- rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne

- innych o charakterze terapeutycznym specjalistów zatrudnionych w szkole,

- zajęć logopedycznych,

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej,
- zindywidualizowanej ścieki kształcenia,
- warsztatów,
- porad i konsultacji,
- innych – wynikających z zaleceń poradni psychologiczno – pedagogicznej:

.....
.....

7. Załączniki (*właściwe podkreślić*): opinia z poradni, orzeczenie z poradni, zaświadczenie lekarskie, brak załączników.

8. Uzasadnienie wniosku (rozpoznanie problemu, opis sytuacji ucznia, cel pomocy, okres udzielania pomocy, wymiar godzin, kontakt z rodzicami/ uczniem pełnoletnim, podjęte działania w pracy bieżącej):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

*właściwe podkreślić

.....
data, podpis wychowawcy klasowego

Jagarzewo, dnia

WNIOSEK O UDZIELENIE POMOCY PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNEJ

Dyrektor

Zespołu Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących

w Jagarzewie

WNIOSEK RODZICÓW/OPIEKUNÓW PRAWNYCH

o objęcie pomocą psychologiczno - pedagogiczną :

1. Imię i nazwisko ucznia/uczennicy:
2. Klasa:
3. Imię i nazwisko rodzica/prawnego opiekuna :
4. Imię i nazwisko wychowawcy:
5. Potrzeba objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną wynika z (*podkreślić właściwe*):
 - niepełnosprawności;
 - niedostosowania społecznego;
 - zagrożenia niedostosowaniem społecznym;
 - zaburzeń zachowania lub emocji;
 - szczególnych uzdolnień;
 - specyficznych trudności w uczeniu się;
 - deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych;
 - choroby przewlekłej;
 - sytuacji kryzysowej lub traumatycznej;
 - niepowodzeń edukacyjnych;
 - zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi;
 - trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

6. Proszę o objęcie ucznia pomocą psychologiczno - pedagogiczną w formie*:

- zajęć dydaktyczno – wyrównawczych
- zajęć rozwijających uzdolnienia
- zajęć rozwijających umiejętności uczenia się
- zajęć specjalistycznych:

- korekcyjno - kompensacyjnych,

- rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne

- innych o charakterze terapeutycznym specjalistów zatrudnionych w szkole,

- zajęć logopedycznych,

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej,
- zindywidualizowanej ścieki kształcenia,
- warsztatów,
- porad i konsultacji,
- innych – wynikających z zaleceń poradni psychologiczno – pedagogicznej:

.....
.....

7. Załączniki (*właściwe podkreślić*): opinia z poradni, orzeczenie z poradni, zaświadczenie lekarskie, brak załączników.

8. Inne informacje ważne zdaniem rodzica/opiekuna prawnego:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

*właściwe podkreślić

.....
data, podpis rodziców/opiekunów prawnych

Jagarzewo, dnia

WNIOSEK O UDZIELENIE POMOCY PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNEJ

Dyrektor

Zespołu Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących

w Jagarzewie

WNIOSEK O OBJĘCIE POMOCĄ PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNĄ

ucznia/uczennicy kl.

Zgłaszający/imię i nazwisko oraz instytucja:

Nauczyciel, wychowawca, specjalista, dyrektor szkoły, przedstawiciel poradni, pomoc nauczyciela, asystent nauczyciela, pracownik socjalny, asystent rodziny, kurator sądowy, pielęgniarka środowiskowa/higienistka szkolna, asystent edukacji romskiej, organizacji pozarządowej, innej instytucji lub podmiotu działających na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży. *(właściwe podkreślić)*

1. Imię i nazwisko ucznia/uczennicy:
2. Klasa:
3. Imię i nazwisko wychowawcy:
4. Potrzeba objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną wynika z *(podkreślić właściwe)*:
 - niepełnosprawności;
 - niedostosowania społecznego;
 - zagrożenia niedostosowaniem społecznym;
 - zaburzeń zachowania lub emocji;
 - szczególnych uzdolnień;
 - specyficznych trudności w uczeniu się;
 - deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych;
 - choroby przewlekłej;
 - sytuacji kryzysowej lub traumatycznej;
 - niepowodzeń edukacyjnych;

- zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi;
- trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

5. Proszę o objęcie ucznia pomocą psychologiczno - pedagogiczną w formie*:

- zajęć dydaktyczno – wyrównawczych
- zajęć rozwijających uzdolnienia
- zajęć rozwijających umiejętności uczenia się
- zajęć specjalistycznych:

- korekcyjno - kompensacyjnych,

- rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne

- innych o charakterze terapeutycznym specjalistów zatrudnionych w szkole,

- zajęć logopedycznych,

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej,
- zindywidualizowanej ścieki kształcenia,
- warsztatów,
- porad i konsultacji,
- innych – wynikających z zaleceń poradni psychologiczno – pedagogicznej:

.....

6. Załączniki (*właściwe podkreślić*): opinia z poradni, orzeczenie z poradni, zaświadczenie lekarskie, brak załączników.

7. Inne informacje ważne zdaniem wnioskodawcy:

.....

*właściwe podkreślić

.....
 data, pieczęć i podpis wnioskodawcy

.....
(Imię i nazwisko)

Jagarzewo, dnia

Dyrektor Zespołu Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących w Jagarzewie informuje, że zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2017 poz. 1591 ze zmianami), w wyniku analizy wniosku o objęcie pomocą psychologiczno – pedagogiczną z dniaucznia/uczennicy..... klasy, w roku szkolnym 20...../20..... zostały określone następujące dobrowolne i nieodpłatne formy pomocy, które mogą być realizowane na terenie szkoły:

Lp.	Forma pomocy	Wymiar godzin	Okres udzielanej pomocy	Osoba realizująca pomoc
1.	zajęć rozwijających uzdolnienia			
2.	zajęć dydaktyczno – wyrównawczych			
3.	Zajęcia specjalistyczne: korekcyjno – kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne (podkreślić)			
4.	zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu			
5.	indywidualizowanej ścieżki kształcenia			
6.	porady i konsultacje			

7.	warsztaty			
8.	zajęć rozwijających umiejętności uczenia się			
9.	Inne			

Rodzice wyrazili/nie wyrazili zgodę/y* na objęcie pomocą psychologiczno – pedagogiczną swojego dziecka i jego udział w proponowanych przez szkołę zajęciach. Zobowiązali się do motywowania swojego dziecka oraz kontrolowania jego frekwencji na zajęciach.

.....
Wychowawca klasy

.....
Dyrektor szkoły

.....
pieczęć placówki

Jagarzewo,

INDYWIDUALNY PROGRAM EDUKACYJNO – TERAPEUTYCZNY

1. Dane ucznia/uczennicy

Imię i nazwisko ucznia:

Miejsce i data urodzenia:

Etap edukacyjny/klasa:
(dodatkowo informacja o przedłużeniu okresu nauki, na poziomie której klasy)

2. Miejsce realizacji: Zespół Szkół Rolniczych i Ogólnokształcących w Jagarzewie

3. Program sporządzono w oparciu o:

- Orzeczenie nr wydane dnia
- przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Nidzicy
- z uwagi na.....
- wydane na czas.....

- Wielospecjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania ucznia: *załącznik nr 1*
- Kartę pomocniczą określającą zakres dostosowań form i metod pracy w obrębie poszczególnych przedmiotów - *załącznik nr 2*
- § 6 ust. 1 Rozporządzenia MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 24 sierpnia 2017r. poz. 1578)
- Inne orzeczenia, zaświadczenia lekarskie, informacje wynikające z innych dokumentów.

I. Cele:

Edukacyjne	Terapeutyczne
<p><u>Ogólne</u> tożsame z określonymi w podstawie programowej</p> <p><u>Szczegółowe</u> (operacyjne) wynikające z podstawy programowej</p>	<p>Ogólne:</p> <p>Szczegółowe:</p>

II. Zakres i sposób dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka lub ucznia, w szczególności poprzez zastosowanie odpowiednich metod i form pracy z dzieckiem/ucznikiem:

Wypełniamy tabelę, uwzględniając danego ucznia

Sposób dostosowania wymagań edukacyjnych	
Prace domowe	
Egzekwowanie wiedzy	
Ocenianie	

Zakres dostosowań form i metod pracy

Zakres dostosowań form i metod pracy z dzieckiem w obrębie poszczególnych przedmiotów został określony w załączniku nr 2.

III. Zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem o charakterze działań rewalidacyjnych, resocjalizacyjnych lub socjoterapeutycznych

Działania o charakterze rewalidacyjnym	
Działania rozwijające kompetencje emocjonalno - społeczne	
Działania o charakterze resocjalizacyjnym	

Działania integrujące ze środowiskiem rówieśniczym, w tym z uczniami pełnosprawnymi.	
Działania przygotowujące do dorosłego życia	
Działania o innym charakterze	

IV. Formy i okres udzielania dziecku lub uczniowi pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane:

Okres udzielania pomocy	rok szk..... Wymiar godzin tygodniowo	rok szk..... Wymiar godzin tygodniowo	rok szk..... Wymiar godzin tygodniowo	rok szk..... Wymiar godzin tygodniowo	rok szk..... Wymiar godzin tygodniowo
Forma pomocy					
Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne					
Zajęcia rozwijające uzdolnienia					
Zajęcia wspierające					
Inne (np. porady, konsultacje, warsztaty)					

V. Działania wspierające rodziców ucznia w zależności od potrzeb, zakres współdziałania z poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży oraz ze specjalistycznymi ośrodkami szkolno – wychowawczymi, młodzieżowymi ośrodkami wychowawczymi oraz młodzieżowymi ośrodkami socjoterapii:

Nazwa instytucji	Dane kontaktowe	Zakres współpracy
Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Nidzicy	ul. Wyborska 12 13-100 Nidzica tel. 89 625 31 39	
Inne (np. MOPS, GOPS, Caritas, itp.)		

VI. Zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia, a także:

- a. w przypadku ucznia klasy VII i VIII szkoły podstawowej, branżowej szkoły I stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum – zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego,
- b. zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu realizowane w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt. 5 ustawy.

Okres udzielania pomocy Forma zajęć	rok szk..... Wymiar godzin tygodniowo	rok szk..... Wymiar godzin tygodniowo	rok szk..... Wymiar godzin tygodniowo	rok szk..... Wymiar godzin tygodniowo	rok szk..... Wymiar godzin tygodniowo
Rewalidacja indywidualna					
Logopedia					
Terapia ręki					
Grafomotoryka					
Gimnastyka korekcyjna					

Zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno – społeczne					
Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego: a) poradnictwo grupowe b) poradnictwo indywidualne					
Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu					
Inne					

VII. Zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami ucznia w realizacji przez szkołę zadań względem ucznia.

1. Działania wspierające rodziców ucznia:

-
-
-
-
-
-

2. Formy wsparcia dla ucznia, których może udzielić rodzic:

-
-
-
-

VIII. W przypadku uczniów niepełnosprawnych – w zależności od potrzeb – rodzaj i sposób dostosowania warunków organizacji kształcenia do rodzaju

niepełnosprawności ucznia, w tym zastosowanie technologii wspomagających to kształcenie

Dodatkowo zatrudniona kadra w celu indywidualnego wsparcia ucznia				
Zatrudniony	nauczyciel posiadający kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej współorganizujący kształcenia ucznia			
	okres udzielania wsparcia:	IX - VI	wymiar godzin:
Zakres i charakter wsparcia				
Sposób dostosowania warunków organizacji kształcenia				
Warunki zewnętrzne – w tym stanowisko pracy				
Sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne				

IX. W zależności od indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia wskazanych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego lub wynikających z wielospecjalistycznej oceny – wybrane zajęcia edukacyjne, które są realizowane indywidualnie lub w grupie do 5 uczniów.

X. Ocena efektywności działań (z terminem dokonanej oceny):

WIELOSPECJALISTYCZNA OCENA POZIOMU FUNKCJONOWANIA UCZNIĄ

Imię i nazwisko ucznia:

Data:

Rodzaj oceny: (zaznaczyć właściwą) *wstępna** *monitorująca ***

Źródło informacji

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nr..... wydane
przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w

Rozpoznanie:

.....
.....

Mocne strony ucznia (potencjał i możliwości):

.....
.....

Trudności ucznia:

.....
.....

Źródło informacji: Rodzice ucznia

Opinia funkcjonowania ucznia:

.....
.....

Wskazówki i oczekiwania do pracy z uczniem

.....
.....

.....

Źródło informacji: Obserwacje nauczycieli i specjalistów pracujących z uczniem

Wychowawca klasy:

.....
.....
.....

Nauczyciele przedmiotowi:

.....
.....
.....
.....

Pedagog/psycholog szkolny:

.....
.....
.....

Logopeda:

.....

Rewalidator:

.....
.....

Doradca zawodowy:

.....
.....

Źródło informacji: Specjaliści pracujący z uczniem poza szkołą

.....
.....
.....

Krótką charakterystyką ucznia dokonana w oparciu o zebrane informacje, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień ucznia:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zakres i charakter wsparcia ze strony nauczycieli, specjalistów, asystentów lub pomocy nauczyciela:

.....
.....
.....

Przyczyny niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia, w tym bariery i ograniczenia utrudniające mu funkcjonowanie i uczestnictwo w życiu szkoły:

.....
.....
.....
.....

Krótką oceną efektów udzielanej uczniowi pomocy psychologiczno- pedagogicznej:

.....
.....
.....

Wnioski do IPET:

1.
.....
2.
.....
3.
.....

Podpisy członków Zespołu:

* dokonywana po otrzymaniu orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego
** dokonywana co najmniej dwa razy w roku szkolnym – najlepiej po każdym semestrze

**Karta pomocnicza określająca zakres dostosowań form i metod pracy
w obrębie poszczególnych przedmiotów**

Nazwa przedmiotu	Zakres dostosowań form i metod pracy w obrębie przedmiotu

Karta realizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej/efekty

dla ucznia / uczennicy

klasa rok szkolny: 20...../20.....

ANALIZA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI UDZIELANEJ POMOCY		
Data dokonania analizy		
Działania podjęte, skuteczne		
Działania podjęte, nieskuteczne		
Analiza przypuszczalnych przyczyn braku skuteczności podjętych działań		
Działania pominięte (nie podjęte) z podaniem przyczyny zaniechania		
Zmiany zaobserwowane w funkcjonowaniu dziecka (postęp bądź regres)		
Wnioski do dalszej pracy , w tym zalecane formy, sposoby i okres udzielania dalszej pomocy		
OCENA EFEKTYWNOŚCI POMOCY UDZIELANEJ UCZNIOWI		
Obszar ewaluacji	Opis (z podaniem przyczyn w przypadku, gdy cele i/lub zadania nie zostały zrealizowane)	Wnioski do dalszej pracy
Ewaluacja wyniku (które cele zostały osiągnięte?)		
Ewaluacja procesu (w jaki sposób zadania zostały zrealizowane?)		

.....
data

.....
podpis wychowawcy klasy

.....
podpis dyrektora szkoły

.....
data

.....
podpis rodziców/opiekunów prawnych

Zadania specjalistów określone przez ustawodawcę

Pedagog, psycholog

- prowadzenie badań i działań diagnostycznych uczniów, w tym diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki;
- diagnozowanie sytuacji wychowawczych w przedszkolu, szkole lub placówce w celu rozwiązywania problemów wychowawczych stanowiących barierę i ograniczających aktywne i pełne uczestnictwo ucznia w życiu przedszkola, szkoły i placówki;
- udzielanie uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;
- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;
- minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy w środowisku przedszkolnym, szkolnym i pozaszkolnym uczniów;
- inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych;
- pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów;
- wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w:
 - rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki,
 - udzielaniu pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

Logopeda

- diagnozowanie logopedyczne, w tym prowadzenie badań przesiewowych w celu ustalenia stanu mowy oraz poziomu rozwoju językowego uczniów;
- prowadzenie zajęć logopedycznych dla uczniów oraz porad i konsultacji dla rodziców i nauczycieli w zakresie stymulacji rozwoju mowy uczniów i eliminowania jej zaburzeń;
- podejmowanie działań profilaktycznych zapobiegających powstawaniu zaburzeń komunikacji językowej we współpracy z rodzicami uczniów;
- wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w:
 - rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki,
 - udzielaniu pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

Doradca zawodowy

- systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia;
- prowadzenie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu z uwzględnieniem rozpoznanych mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów;
- koordynowanie działalności informacyjno – doradczej prowadzonej przez szkołę i placówkę;
- współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

W przypadku braku doradcy zawodowego w szkole lub placówce dyrektor wyznacza nauczyciela planującego i realizującego zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Terapeuta pedagogiczny

- prowadzenie badań diagnostycznych uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się w celu rozpoznawania trudności oraz monitorowania efektów oddziaływań terapeutycznych;
- rozpoznawanie przyczyn utrudniających uczniom aktywne i pełne uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki;
- prowadzenie zajęć korekcyjno – kompensacyjnych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym;
- podejmowanie działań profilaktycznych zapobiegających niepowodzeniom edukacyjnym uczniów, we współpracy z rodzicami uczniów;
- wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w:
 - rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki,
 - udzielaniu pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

*Opracowano na podstawie w/w rozporządzeń oraz informacji zaczerpniętej ze strony:
http://www.pedagog szkolny.pl/viewpage.php?page_id=10*

Informacje dla rodziców dotyczące pomocy psychologiczno - pedagogicznej przekazywane przez wychowawców

1. W szkole jest organizowana i udzielana pomoc psychologiczno – pedagogiczna.
2. Pomoc psychologiczno – pedagogiczną organizuje dyrektor szkoły.
3. Korzystanie z pomocy psychologiczno – pedagogicznej jest dobrowolne i nieodpłatne.
4. Pomocy psychologiczno – pedagogicznej udzielają uczniom nauczyciele, wychowawcy, pedagog, psycholog oraz doradca zawodowy.
5. Pomoc udzielana uczniowi polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu jego indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia i czynników środowiskowych wpływających na jego funkcjonowanie w szkole wynikających z:
 - ❖ niepełnosprawności;
 - ❖ niedostosowania społecznego;
 - ❖ zagrożenia niedostosowaniem społecznym;
 - ❖ zaburzeń zachowania lub emocji;
 - ❖ ze szczególnych uzdolnień;
 - ❖ ze specyficznych trudności w uczeniu się;
 - ❖ deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych;
 - ❖ choroby przewlekłej;
 - ❖ sytuacji kryzysowej lub traumatycznej;
 - ❖ niepowodzeń edukacyjnych;
 - ❖ zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi;
 - ❖ trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.
6. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna jest udzielana z inicjatywy:
 - ❖ ucznia;
 - ❖ rodziców ucznia;
 - ❖ dyrektora szkoły;
 - ❖ nauczyciela, wychowawcy lub specjalisty prowadzącego zajęcia z uczniem;
 - ❖ pielęgniarki środowiskowej lub higienistki szkolnej;
 - ❖ poradni;

- ❖ asystenta edukacji romskiej;
- ❖ pomocy nauczyciela, asystenta nauczyciela;
- ❖ pracownika socjalnego;
- ❖ asystenta rodziny;
- ❖ kuratora sądowego;
- ❖ organizacji pozarządowej, innej instytucji lub podmiotu działających na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

7. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna jest udzielana uczniom w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz w formie:

- ❖ zajęć rozwijających uzdolnienia;
- ❖ zajęć rozwijających umiejętności uczenia się;
- ❖ zajęć dydaktyczno – wyrównawczych;
- ❖ zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno--społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym;
- ❖ zindywidualizowanej ścieżki kształcenia;
- ❖ zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- ❖ warsztatów;
- ❖ porad i konsultacji.

8. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna jest udzielana rodzicom uczniów w formie porad, konsultacji, warsztatów i szkoleń.

9. Porady, konsultacje, warsztaty, szkolenia prowadzą nauczyciele i specjaliści w ramach zintegrowanych działań.

10. Wymiar godzin form udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej zatwierdza dyrektor szkoły biorąc pod uwagę wszystkie godziny, które w danym roku szkolnym mogą być przeznaczone na realizację tych form.

11. Rodzice/prawni opiekunowie składają w sekretariacie szkoły wniosek o udzielenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

12. Rodzice/prawni opiekunowie załączają do wniosku opinię lub orzeczenie z poradni, bądź zaświadczenie od lekarza.

